

Kommunstyrelsen

Svar på motion - Motion om tillståndsplikt för tiggeri på offentlig plats

Förslag till beslut

Förslag till Kommunfullmäktige

Motionen avslås

Sammanfattning

Kim Fredriksson (SD) yrkar den 29:e januari 2014 att Eskilstuna kommun i sina lokala ordningsföreskrifter inför ett tillståndskrav för tiggeri. Tiggeriet anses i motionen vara styrt av ligor som utnyttjar både eskilstunabornas givmildhet och utsatta tiggare. Förslaget anses inte påverka etablerade välgörenhetsaktörer. Kommunledningskontoret anser att motionen bör avslås. Det finns inget som tyder på att det finns ligor som profiterar på tiggeriet. Förslaget skulle inte leda till de förväntade effekterna då tiggeri inte finns reglerat i lagstiftning och att det därför saknas bedömningsgrunder för att väga ett eventuellt avslag eller beviljande av en ansökan mot. Ett tillståndskrav skulle även påverka etablerade välgörenhetsaktörer i form av administration, eventuella kostnader och väntetider. Även polismyndigheten skulle drabbas av en ökad belastning av ärenden och medföljande kostnader.

Ärendebeskrivning

Kim Fredriksson (SD) har lämnat en motion den 29:e januari 2014 om att införa tillståndsplikt för tiggeri på offentlig plats i Eskilstuna kommuns lokala ordningsföreskrifter. Motionären anser att ohederliga ligor utnyttjar eskilstunabornas givmildhet och vilja att stödja välgörenhet genom att bland annat utnyttja människor med funktionsnedsättningar till tiggeri. Motionären anser även att tiggeriet innebär ett negativt inslag i det offentliga rummet. Ett sätt att förhindra utvecklingen är att införa tillståndsplikt för all sorts insamling med bössor eller liknande. Ett krav på tillstånd anses inte drabba seriösa välgörenhetsorganisationer utan endast ge polisen möjligheten att avvisa oseriösa tiggare från platsen.

Därför yrkar motionären att Eskilstuna kommun i sina lokala ordningsföreskrifter inför att tillstånd krävs för tiggeri på offentlig plats enligt motionens beskrivning.

Kommunledningskontorets synpunkter

Motionärens utgångspunkt är att tiggeri bedrivs av ligor som utnyttjar både eskilstunabornas vilja att skänka pengar till välgörenhet och utsatta människor. Regeringen tillsatte en nationell samordnare för hemlöshet, Michael Anefur i januari 2012, som även besitter en stor sakkunskap om tiggeri och tiggares situation ur ett samlat nationellt perspektiv. Hemlöshetssamordnarens uppdrag slutredovisades den 30:e juni 2014 i och med rapporten ”Bostad sökes - Slutrapport från den nationella hemlöshetssamordnaren” (S2014.019). Michael Anefur har vid ett flertal tillfällen uttalat sig om tiggeriets eventuella organisering och har inte funnit några belegg för att det skulle röra sig om organiserad brottslighet. Anledningen till att EU/EES medborgare blivit en vanligare syn i stadsbilden är på grund av fattigdom och dåliga förhållanden i deras hemländer och inte på grund av att det finns organiserade ligor som utnyttjar människors utsatthet.¹ Även Socialstyrelsens kartläggning ”Hemlöshet bland utrikesfödda personer utan permanent uppehållstillstånd i Sverige” från 2013 kommer fram till att det inte rör sig om ligor som organiserar tiggeriet. Enligt kartläggningen rör sig människor till Sverige med det primära syftet att söka jobb men har av olika anledningar inte fått fäste på arbetsmarknaden och har därmed tvingats till att tigga för sin försörjning. Även Stockholms Stadsmission med stor insyn i miljöer där det finns utsatta människor vänder sig emot tanken om att det finns organiserade ligor bakom tiggeriet.

Ett införande av tillståndskrav i de lokala ordningsföreskrifterna blir verkningslösa i förhållande till det motionären efterfrågar. Tiggeri är varken straffbart eller brottsligt enligt svensk lagstiftning. I och med detta finns svårigheter med bedömningsgrunder som ett eventuellt bifall eller avslag ska baseras på då det inte finns lagstiftning. Motionären hänvisar till Södertälje som har den modell som efterfrågas. Där bötfälldes tre rumänska medborgare av åklagare efter förhör utifrån Södertäljes lokala ordningsföreskrifters paragraf om tillståndskrav för pengainsamling. Beslutet upphävdes sedan av Södertälje tingsrätt då tiggeri inte ansågs vara sådan insamlingsverksamhet som omfattades av tillståndskravet.²

¹ Se bland annat S2014:019, Sveriges Radio P4 ”Regeringens expert om tiggeriuttalande: tragiskt” (8/5 2014) och SvDs ”Här de vanligaste myterna om tiggare” (8/5 2014) som är en sammanställning av Michael Anefurs slutsatser kring tiggares situation.

² Efter samtal med stadsjuristen i Södertälje, se även Länsstidningen Södertälje ”De rumänska tiggarna frias” (21/2 2014) för sammanfattning.

Enligt motionären kommer ett tillståndskrav inte att påverka seriösa välgörenhetsorganisationer. Ett tillstånd oavsett dess utformning kräver dock administration kring formulering, handlägningsresurser hos polismyndigheten, kostnaden för själva tillståndet och tidsmässiga kostnader som handläggningen medför både för polismyndigheten och för den som söker tillstånd. Mindre aktörer utan en centralorganisation som bedriver välgörenhet som helt baseras på volontärarbete kan få svårigheter med de extra kostnader och administration som ett bifall till förslaget skulle medföra. Det finns även risk att den typen av tillståndsärenden inte prioriteras bland de tillstånd för andra verksamheter som redan handläggs av polismyndigheten med långa väntetider till följd. Kommunledningskontoret delar därför inte motionärens åsikt att etablerade välgörenhetsorganisationer inte drabbas av ett eventuellt tillståndskrav.

Att införa tillståndsplikt i de lokala föreskrifterna måste sättas i perspektiv till ordningslagens 3:e kapitel 12§ att ”Föreskrifterna får inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet” (1993:1617). Kommunledningskontoret anser att den typ av åtgärder som motionären efterfrågar är olämpliga då det innebär en inskränkning och reglering av vilka som har tillträde till det offentliga rummet oavsett härkomst eller syfte. Särskilt inte om det riskerar att försvåra insamlingsverksamhet till välgörenhet. Att polisen ges möjlighet att avhysa människor som saknar tillstånd löser inte heller de grundläggande sociala problemen som skapat tiggeriet och därmed inte heller det enligt motionären negativa inslaget i stadsbilden.

Kommunledningskontoret anser även att eskilstunaborna ska ha rätten att själva fatta beslut om ett eventuellt bidrag till välgörenhet, till vem och i vilken form. I och med detta yrkar kommunledningskontoret avslag på motionen.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Det är viktigt att uppmärksamma att Eskilstuna i större utsträckning på senare år har fler människor som lever i en utsatt social situation och där många även är medborgare i ett annat EU/EES land. EU/EES medborgare har utifrån EU:s princip om den fria rörligheten rätt att vistas i Sverige upp till tre månader med det enda kravet att kunna uppvisa giltigt pass eller nationell id-handling.

Det är en stor utmaning att få bukt med det som motionären upplever som ett negativt inslag i det offentliga rummet. En utmaning som till stor del ligger inom socialtjänstens ansvarsområde. Vissa av de utsatta människor som tvingats att tigga till försörjning uppfyller inte kraven för uppehållsrätt längre än tre månader och omfattas därför inte fullt ut av socialtjänstlagens tillämpning. EU/EES medborgare söker även i liten utsträckning kontakt med socialtjänsten. Det kan finnas barn med

i bilden vilka omfattas av socialtjänstens uppsökande verksamheter. De barn som vistas i landet har även samma rätt till utbildning som barn som är bosatta i landet efter en ändring i skollagen den 1 januari 2013 (2010:800). Däremot rör det sig inte om skolplikt. Eskilstuna kommun har ett ansvar för barn som vistas i kommunen i och med den svenska ratificeringen av barnkonventionen. För en socialt hållbar utveckling i enlighet med Eskilstuna kommuns åtaganden är det centralt att stödja både socialtjänstens och skolans verksamheter och stöd till utsatta familjer vilka till viss del även innefattar medborgare från ett annat EU- land.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Pär Eriksson
kommundirektör

Tryggve Lundh
utvecklingsdirektör

Beslutet skickas till:

Motion om tillståndsplikt för tiggeri på offentligplats

Eskilstunaborna har trots den höga arbetslösheten blivit kända för sin givmildhet gentemot seriösa välgörenhetsorganisationer, exempelvis Rädda barnen eller Röda korset. Det är givetvis bra att dela med sig vid förmåga, men tyvärr ser även ohederliga ligor sin chans att tjäna lätta och stora pengar. Likt kameleonten byter ligorna taktik med allt från att utnyttja människor med funktionsnedsättningar att tigga pengar på öppen gata, till att utge sig för att vara en välgörenhetsorganisation.

Inte nog med att ligornas verksamhet smutsigt utnyttjar det svenska folkets givmildhet så kan det av många uppfattas som ett tråkigt och negativt inslag i det offentliga rummet. Med känslomässiga påståenden på skyltar om att exempelvis ens barn svälter och behöver mat är motivet att skapa skuld känslor hos de förbipasserande. En del tiggare kan även vara påträngande och obehagliga i sin framtoning. Kreativiteten och innovationen tycks vara oändlig i att sko sig på den svenska givmildheten bland dessa ligor. Denna negativa utveckling tycks bara öka vilket nu kräver åtgärder.

För att trycka tillbaka dessa ligor är ett införande av tillståndsplikt för tiggeri i kommunens ordningsföreskrifter, enligt Södertäljes modell en del av lösningen. Det innebär i stora drag att all sorts insamling av pengar i bössor eller likande på offentligplats kräver polismyndighetens tillstånd. Enda undantaget är gatumusikanter som inte behöver tillstånd. Seriösa välgörenhetsorganisationer kommer inte bli drabbade av detta förslag mer än att de behöver be om ett tillstånd. De enda som drabbas är de ohederliga ligorna som av polis kommer kunna avvisas från platsen med stöd av kommunens ordningsföreskrifter.

Med anledning av detta yrkar jag på följande:

- Att Eskilstuna kommun i sina lokala ordningsföreskrifter inför att tillstånd krävs för tiggeri på offentlig plats enligt motionens beskrivning.

För Sverigedemokraterna Eskilstuna

Kim Fredriksson